Nr 30. Lwów, dnia 20 sierpnia 1920. Rok LII.

ROLNIK

PRENUMERATA
wraz z przesyłką pocztową wynosi:
rocznie Mk 100·—
półrocznie „ 50·—.
Cena numeru pojedyńczego Mk 4·—.

ORGAN TOWARZYSTWA GOSPODARSKIEGO
WYCHODZI CO DRUGI PIĄTEK
pod redakcyą
KOMITETU REDAKCYJNEGO.
ADRES REDAKCYI I ADMINISTRACYI:
LWÓW, UL. KOPERNIKA 20,

Ogłoszenia i prenumeratę przyjmuje
Administracya „Rolnika“ tudzież Rady Oddziałów T. G.
Rękopisów Redakcya nie zwraca.
Reklamacye uwzględnia się tylko do wyjścia numeru następnego.
Przedruk artykułów bez podania źródła niedozwolony.

TREŚĆ:

M. GORSKI (przy współudziale St. Bartosiewicza).

Badania nad azotem i kwasem fosforowym w ziarnie owsa.

(Dokończenie).

Z otrzymanych wyników widzimy, że istnieje pewna zależność między dawką azotu a zawartością kwasu fosforowego ogółem i zarówno przy małych jak i dużych dawkach azotu procentowa zawartość kwasu fosforowego jest większa, niż przy dawkach średnich. Najlepiej to zjawisko widać z graficznego przedstawienia na Fig 3 i 4. Na osi x-ów umieszczono dawki azotu, na osi y-ów procentową zawartość P_2O_5. Widzimy, że w ten sposób otrzymane krzywe otrzymują pewne minimum przy N=0·3 lub 0·4 gr.



Fig. 3.

Wahania w zawartości kwasu fosforowego są dość znaczne w tablicy IV od 0·49—0·59%, zaś w tablicy V jeszcze większe, bo od 0·47—0·63%, jeśli nie będziemy brali pod uwagę bardzo wysokiej zawartości w ziarnach nienawiezionych azotem. Wahania te wynoszą więc około 20%. Zgodnie z wynikami S. Lewoniewskiej i Stanisława Jentysa należałoby oczekiwać dość wielkich wahań w zawartości P_2O_5 mineralnego+fitynowego. Tymczasem jak to widzimy z tablicy IV wahania te są nieznaczne, a przytem wykazują mniej więcej taki sam przebieg jak wahania w zawartości kwasu fosforowego ogólnego. Uwidoczni się to najlepiej o ile przyjrzymy się stosunkom $\frac{P_2O_5 \text{ ogółem}}{P_2O_5 \text{ fityn.+miner.}}$ obliczonym dla poszczególnych dawek azotu.

Dawka N	$\frac{P_2O_5 \text{ ogółem}}{P_2O_5 \text{ fityn.+miner.}}$
0·1 gr.	6·2
0·2 „	7·4
0·3 „	6·9
0·4 „	7·4
0·5 „	5·2
0·6 „	5·5
0·8 „	5·6
1·0 „	5·6
średnio	6·2

O ile zważymy, że oznaczenia P_2O_5 miner. + fityn. są obarczone dość znacznym błędem analitycznym ze względu

na drobne ilości kwasu fosforowego w tych formach, to przyjąć możemy ten stosunek za prawie stały. Aczkolwiek więc zawartość kwasu fosforowego w zależności od nawożenia azotem ulega dość znacznym wahaniom, to jednak wahania te rozkładają się dość równomiernie na rozmaite formy P_2O_5 w roślinie.

Zdaje się, że obecność azotanów jest tym regulatorem gromadzenia się poszczególnych form kwasu fosforowego, bo i w doświadczeniach wazonowych Stanisława Jentysa nawożenie azotanami wpłynęło na obniżenie się P_2O_5 min.+fityn.: w jednym wypadku z 0·281 do 0·101%, w drugim z 0·315 do 0·156%. Obliczone stosunki $\frac{P_2O_5 \text{ ogółem}}{P_2O_5 \text{ fityn.+miner.}}$ wynoszą 7·6 i 5·4, a więc liczby bardzo zbliżone do otrzymanych przezemnie.

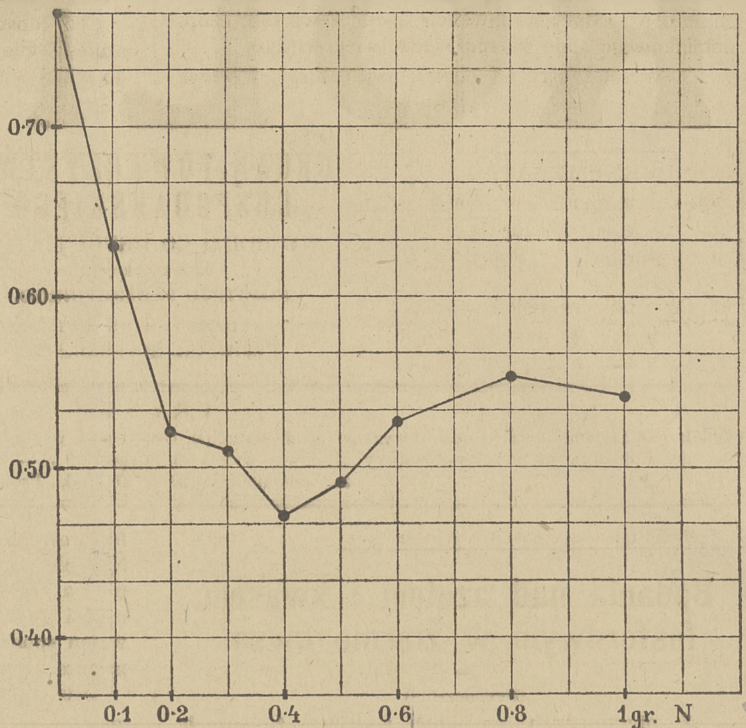


Fig. 4.

W końcu przejdziemy jeszcze do rozpatrzenia stosunku $\frac{P_2O_5}{N}$, który według Atterberga ma świadczyć o stosunkowej zawartości tych składników w glebie w formie przystępnej dla roślin. Do obliczenia tego stosunku użyłem wyników, dotyczących ogólnej zawartości zarówno P_2O_5 jak i N. Gdybyśmy zresztą do obliczenia tego stosunku wzięli pod uwagę inne formy kwasu fosforowego, to ponieważ, jak to wykazaliśmy, zmieniają się one w jednakowym stopniu, otrzymalibyśmy taki sam przebieg tej wielkości.

TABLICA VI.

Dawka N w gr.	$\frac{P_2O_5}{N}$ przy K_2O=1·0 gr	$\frac{P_2O_5}{N}$ przy K_2O=0·5 gr
0	0·46	0·41
0·1	0·40	0·37
0·2	0·32	0·28
0·3	0·26	0·23
0·4	0·22	0·21
0·5	0·19	0·20
0·6	0·19	0·18
0·8	0·19	0·18
1·0	0·19	0·20

K_2O = 1gr.

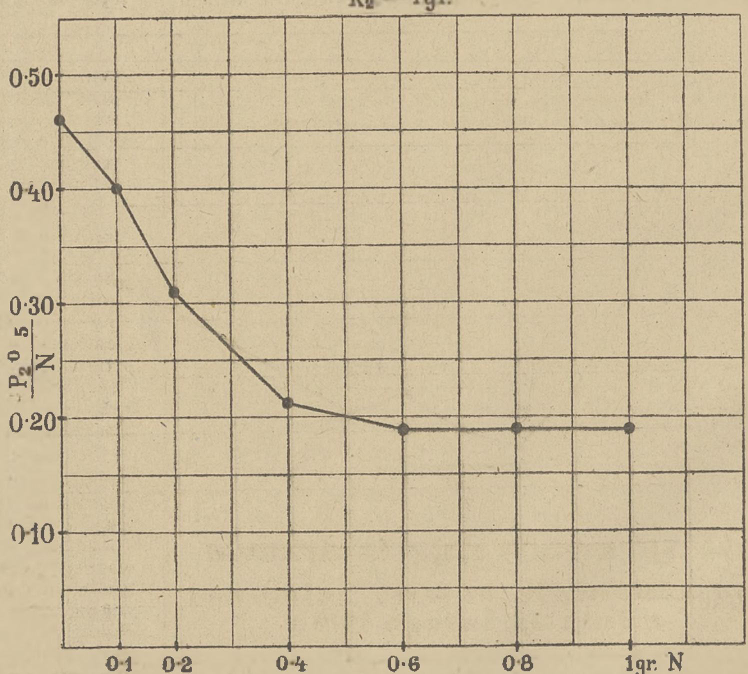


Fig. 5.

Przebieg tego stosunku $\frac{P_2O_5}{N}$, jak to widać z tablicy VI i Fig 5 i 6, jest zupełnie prawidłowy. Przy małych dawkach azotu stosunek ten jest wielki, a w miarę obfitszego nawożenia azotem zmniejsza się, by wreszcie stać się mniej więcej stałym.

Wnioski.

1. W zależności od dawki azotu wzrosta również procentowa zawartość azotu w ziarnie owsa od 1·58 — 2·98% N.

2. Rośliny nienawiezione azotem wykazują większą procentową zawartość azotu, niż rośliny nawiezione niewielkiemi ilościami tego składnika pokarmowego.

3. Wahania w zawartości azotu przypadają całkowicie na azot białkowy. Procentowa zawartość azotu niebiałkowego jest prawie stałą, wynosząc około 0·2%. Dopiero przy dużych dawkach azotu zawartość azotu niebiałkowego staje się może cokolwiek większą.

4. W zależności od dawki azotu ulega również zmianom zawartość kwasu fosforowego. Wahania wynoszą około 20% i dotyczą równomiernie kwasu fosforowego białkowego i fitynowego + mineralnego.

5. Stosunek $\frac{P_2O_5}{N}$ w miarę obfitszego nawożenia azotem staje się coraz to mniejszym i dochodzi wreszcie do stałej wielkości 0·19.

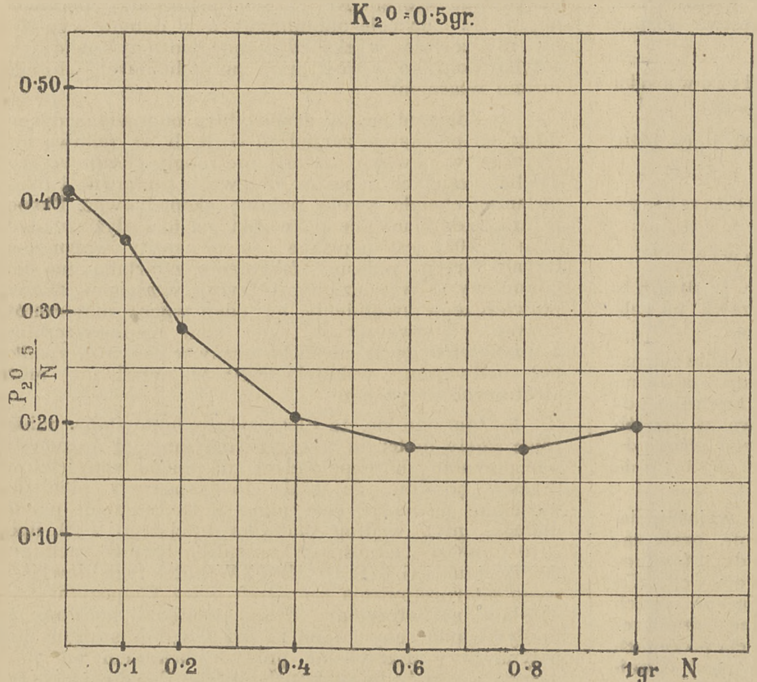


Fig. 6.

Wykaz literatury.

1) *Adam Karpiński:* Przebieg pobierania pokarmów u owsa na poletkach i w wazonach. Sprawozdanie z działalności Krajowej St. chem.-rolniczej w Dublanach. Str. 69—80. Lwów 1899. To samo po niemiecku. „Z. f. das landwirtschaft Versuchswesen in Österreich; I. (1898)“ str. 387.

2) *Dr. Gabryela Balicka Iwanowska:* Przyczynek do poznania fizyologicznej roli kwasu fosforowego w żywieniu się roślin. Rozprawy Wydziału mat.-przyr. Akademii Umiejętności w Krakowie. Serya B. **46.** (1906).

3) *Witold Staniszkis:* Znaczenie kwasu fosforowego w życiu roślin, jego pobieranie i przerabianie. Roczniki nauk rolniczych. **4.** (1909).

4) *S. Lewoniewska:* Wahania wilości różnych związków fosforowych w nasionach roślinnych w zależności od warunków wegetacyi. „Bulletin de l'Académie des sciences de Cracovie.“ Classe des sciences mathém. et naturelles. Série B. Février 1911.

5) *Stanisław Jentys:* Zależność zawartości kwasu fosforowego i różnych jego połączeń w ziarnie i słomie owsa od chemicznych własności i wilgotności gleby. „Bulletin de l'Académie des sciences de Cracovie. Classe“ des sciences mathém. et naturelles. Série B. Juin—Juillet 1915.

6) *M. Górski:* Prawo minimum w świetle doświadczeń wazonowych. „Kosmos“. 38. (1913) str. 1057.

7) *Drogoś:* „Kosmos“ 38. (1913). str. 1352.

8) *Barnstein:* „Landw. Versuchsstationen“ **54.** (1900). str. 327.

9) *Stutzer:* „Journal f. Landw. **23.** (1881) str. 473.

10) *Neumann:* „Z. f. physiolog. Chemie.“ **37.** (1903), str. 115.

11) *Z. Chmielewski:* Podręcznik analizy chemiczno-rolniczej. Warszawa 1905 str. 32.

12) *Riegler:* „Z. f. analit. Chemie“. **41.** (1902), 675.

13) *Vorbrodt:* Studya nad związkami fosforu w nasionach ze szczególnem uwzględnieniem fityny. Rocznik nauk rolniczych. 6. (1911).

14) *E. J. Russell:* „Boden und Planze“. Drezno. 1914, str. 39.

W końcu podaję, że doświadczenia wazonowe zostały wykonane na Stacyi chemiczno-rolniczej, część zaś analityczna tej pracy w pracowni chemii ogólnej Akademii rolniczej w Dublanach. Wykonanie tej pracy umożliwiła mi materyalnie Kasa im. Mianowskiego w Warszawie.

W sprawach zajęcia drzewa

na podstawie ustawy sejmowej z dnia 28. lutego 1919 r.

Dwa i pół miliona m³ masy drewna użytkowego w stanie okrągłym wynosi tegoroczne zapotrzebowanie Małopolskiego Oddziału Głównej Komisji rozdziału drzewa na cele odbudowy. Nie znamy cyfr zapotrzebowania tejże Komisyi drewna opałowego, na podstawie jednak dotychczasowego doświadczenia i wobec znikomej ilości rozporządzalnego węgla i tutaj liczyć się trzeba z milionowemi ilościami metrów przestrzennych. Drewna tartego potrzebuje Główna Komisya na ten rok 800.000 m³.

Porównując powyższe pozycye z odnośną zdolnością produkcyjną Małopolski, posiadającej dwa miliony ha lasu i zaledwie z trudem wielkim dźwigający się z ruin przemysł tartaczny, musimy dojść do konkluzyi, że ilość 2½ miliona m³ masy drewna użytkowego, przydatnego na odbudowę, a więc prawie wyłącznie drewna z drzew szpilkowych, równą jest całej produkcyi rocznej drewna takiego w lasach naszych, jeżeli jej nie przenosi, tudzież, że cała nasza produkcya tartaczna nie jest w stanie pokryć wspomnianego zapotrzebowania drewna tartego.

Cyfry i momenta powyższe mówią wyraźnie o znaczeniu, jakie ma, i wpływie, jaki wywrzeć musi zajęcie drewna na całokształt spraw rodzimego leśnictwa naszego i przemysłu drzewnego. Doniosłość znaczenia tego i wpływu, mając na uwadze ochronę i rozwój tak ważnej gałęzi gospodarstwa narodowego, jaką jest leśnictwo i przemysł drzewny, uważając ze swój obowiązek, Komitet Towarzystwa Gospodarskiego ani na chwilę nie ustał w staraniach o wypełnienie obowiązku tego, interweniując u władz kompetentnych, skierowując w tym kierunku pracę swojego fachowego organu, którym jest biuro lasowe Towarzystwa.

Przedłożony Głównej Komisyi przez reprezentantów Towarzystwa Gospodarskiego i przez tąże Komisyę

uchwalony (z pewnem obniżeniem cen) projekt cennika materyałów tartych podaliśmy w jednym z ostatnich numerów *Rolnika*. Obecnie pragnąc sferom interesowanym ulatwić oryentowanie się w zawikłanym często kompleksie spraw rekwizycyi drewna, przez zaznajomienie ich ze stanowiskiem władz kompetentnych i podać do ich wiadomości uchwalony ostatnio cennik drewna opałowego, umieszczamy poniżej pisma Głównej Komisyi wraz z ich załącznikami, wystosowane w ostatnim czasie do Komitetu Towarzystwa Gospodarskiego:

Główna Komisya rozdziału drzewa dla Małopolski.

L. 6049. Lwów, dnia 20. lipca 1920,

Do

P. T. Komitetu Towarzystwa Gospodarskiego

we

Lwowie.

Na tamt. pismo z dnia 7. lipca b. r. L. 0157/L 5. w sprawie postępowania przy zajęciu drzewa na cele odbudowy kraju oznajmia się co następuje:

Główna Komisya rozdziału drzewa przyjmuje z uznaniem objaw zainteresowania się Towarzystwa tą ważną gałęzią gospodarstwa krajowego i idąc w kierunku poruszonym w tej odezwie, załatwiła sprawę w sposób przedstawiony w dołączonym do niniejszego piśmie do Sekcyi odbudowy osiedli we Lwowie, L. 6318 z dnia 17. lipca 1920.

Przytem zauważa się jeszcze w celu wyjaśnienia, że projektowanem jest istotnie ograniczenie praw zajęcia na rzecz państwa materyału tartego do 25% jednorocznej produkcyi po cenach urzędowych. Co będzie powyżej 25%, miałoby być zapłacone po cenach handlowych. A więc nie jest proponowane ograniczenie zajęcia wogóle, tylko ograniczenie zajęcia po cenach urzędowych. Na razie sprawa jednak nie jest definitywnie załatwiona.

Przy tej sposobności uważa Główna Komisya za swój obowiązek podziękować p. inspektorowi inż. Szczygielskiemu za współudział w pracach odnoszących się do przedmiotu w mowie będącego.

Generalny Delegat rządu jako przewodniczący G. K. R. D.

Zastępca: *Maślanka*, w. r.

Główna Komisya rozdziału drzewa dla Małopolski.

L. 6318. Lwów, dnia 17. lipca 1920.

Do

Sekcyi Odbudowy Osiedli

we

Lwowie.

Reskryptem z dnia 27 maja b. r. L. 4031 najęła G. K. R. D. na cele odbudowy całą produkcyę tartaczną wraz z zapasami tartacznymi we wszystkich tartakach Małopolski z tem, że na żądanie firmy zwolni się 50% zajętych materyałów, a okólnikiem do wszystkich starostw z dnia 4. czerwca b. r. L. 4858 ustalono normy, według których ma się odbywać pobór zajętego drzewa przez Ekspozytury budowlane.

W tym ostatnim reskrypcie zarządzono, że przesyłki załadowywane pod innym adresem, jak do Ekspozytury, mogą być ekspedyowane jedynie tylko na podstawie listu przewozowego zaopatrzonego klauzulą Ekspozytury budowlanej, stwierdzającą, że taka sama ilość drzewa została już wyekspedyowana na cele odbudowy kraju.

Przy wykonywaniu tych zarządzeń okazały się jednakże pewne niewłaściwości, a mianowicie:

1) Zdarzyło się, że kierownik Ekspozytury budowlanej, który wydawał drzewo potrzebującym na asygnaty wprost ze składu tartacznego, miał wątpliwości, czy można dać zezwolenie na wywóz odpowiedniej ilości drzewa z tego powodu, że w klauzuli przepisanej jest zdanie: „gdyż taka sama ilość została już wyekspedyowana wozem Nr. . . do Ekspozytury budowlanej w . . . . na cele odbudowy“, a w danym wypadku nic nie zostało wyekspedyowane wozem kolejowym, a tylko pobrano wprost przez potrzebujących włościan furami własnemi.

2) Zdarzało się, że ekspozytura budowlana, dysponując na podstawie zarządzeń G. K. R. D. połową materyałów w pewnym tartaku, nie mogła chwilowo rozdzielić z zajętych zapasów drzewa, a ponieważ i firma tartaczna chciała swoją połowę ekspedyować, Ekspozytura budowlana nie pozwoliła na to, gdyż w okólniku L. 4031 jest napisane „że na każdy wagon materyału tartego pobrany faktycznie z tartaku na cele odbudowy i wywieziony, otrzyma właściciel drzewa potwierdzenie zwolnienia na jeden wagon materyałów tartych“. Wytwarzał się więc stan niedopuszczalny, a mianowicie, że przemysł tartaczny w danym wypadku był podwiązany wskutek tego; że urząd nie może efektuować przydziału.

3) Zdarzyło się, że Ekspozytura budowlana, zabierając zajęty materyał tarty, przydzielony jej na podstawie powołanych rozporządzeń, nie płaciła właścicielowi drzewa pomimo, że miała do dyspozycyi pieniądze udzielone jej na te cele przez S. O. O., a nie płaciła dlatego, gdyż według okólnika tutejszego z 29. lipca 2919 L. 10003 i odnośnych zarządzeń S. O. O. rachunek do likwidacyi G. K. R. D. (?*Red.*) Wskutek tego niewłaściwego interpretowania zarządzeń przez Ekspozyturę budowlaną nie otrzymała firma pieniędzy pomimo, że kredytowanie ceny kupna za drzewo dopuszczalne jest jedynie przy drzewie na pniu wydawanem na pojedyncze asygnaty na rachunek Skarbu Państwa, a wszelkie inne materyały drzewne, równie jak i opał, mają być nabierane za uiszczeniem ceny kupna w gotówce.

Aby usunąć powyższe niewłaściwości, lub też inne podobne, uprasza się o wydanie polecenia Ekspozyturom budowlanym, aby przy zabieraniu drzewa, przydzielonego z tartaków, trzymały się następujących wskazówek:

ad 1) W razie odwozu zajętego na cele odbudowy drzewa w inny sposób, jak wozami kolejowymi i należy wydawać firmie tartacznej potwierdzenie na listach przewozowych w miarę i stosownie do ilości drzewa pobranego na cele odbudowy w inny sposób, aniżeli w drodze transportu kolejowego. Chodzi bowiem tutaj tylko o zachowanie pierwszeństwa dla odbudowy kraju i jeżeli ten cel jest osiągnięty, to sposób, w jaki się to stanie, jest rzeczowo obojętny. Przy wywozie furami produkcyi tartacznej przez właściciela wystawiać będzie Ekspozytura budowlana potwierdzenia, iż wywóz furami jest dozwolony, o ile tylko taka sama ilość objętą została na cele odbudowy.

ad 2) Ponieważ ciężki obowiązek dostarczenia po cenach urzędowych materyału na cele odbudowy, jaki jest nałożony przemysłowi drzewnemu, nie może być połączony z dalszemi jeszcze uciążliwościami dla tegoż przemysłu, przeto pierwszą troską Ekspozytury budowlanej powinno być zabranie materyału zajętego na cele odbudowy, a jeżeli to z jakichkolwiek powodów jest niemożliwe do przeprowadzenia, n. p. z powodu braku wozów kolejowych, należy część materyału tartego, objętą zajęciem, przejąć w posiadanie w ten sposób, że n. p. ekspozytura zarządzi złożenie zajętego materyału na osobnem miejscu i obejmie faktycznie

w posiadanie, a odpowiednią ilość materyału zwolni firmie.

Objęcie w posiadanie ma być przeprowadzone najpóźniej w 14 dni od chwili zażądania objęcia przez właściciela drzewa — a drzewo wolne od zajęcia nie może być dłużej przetrzymywane przez Ekspozyturę. Odnosi się to tak do produkcyi, jak i zapasów gotowych drzewa tartego. Ekspozytura ma prawo żądać od właściciela oddania w fizyczne posiadanie bieżącej produkcyi nie częściej jak co dni 14. Z tego więc powodu, że Ekspozytura nie efektuje swego przydziału w żadnym wypadku, nie może być powstrzymywany wywóz niezajętej części materyału.

Jest jeszcze jeden szczególny wypadek, a mianowicie, że Ekspozytury wydają pojedynczym potrzebującym asygnaty na pobór drzewa wprost z tartaku w ilościach drobnych i wówczas nie płacą także właścicielowi za drzewo, dopóki cała ilość nie zostanie w ten sposób rozebraną. Otóż w takim wypadku należy zapłacić właścicielowi za całą ilość drzewa przeznaczonego na zabranie pojedynczo w drobnych ilościach i rzeczą Ekspozytury, a nie właściciela, jest zajmować się wydawaniem tego drzewa.

Ad 3) Niepodobna zgodzić się z tem, ażeby wypłata za pobrany materyał tarty była w jakikolwiek sposób powstrzymywaną i dlatego obowiązkiem Ekspozytury jest płacić właścicielowi drzewa w chwili zabierania tegoż. Rachunek na wydane ilości ma być odpowiednio adjutowany i przedłożony do rewizyi w sposób odnośnemi zarządzeniami przewidziany. Na ten punkt G. K. R. D. kładzie szczególny nacisk, ponieważ niewłaściwości pod tym względem dają się szczególnie dotkliwie odczuwać przemysłowi drzewnemu.

Równocześnie uprasza G. K R. D. o umocowanie Ekspozytur budowlanych, ażeby wypłaciły zaliczki na drzewostany zajęte na pniu. Wydarza się bowiem często, iż zostanie zajęty drzewostan na cele odbudowy, a więc zakazane zostaje właścicielowi dysponowanie tem drzewem a efektuowanie przydziału następuje dopiero w kilka miesięcy po akcyi zajęcia. Właścicielowi więc zabiera się drzewo a nic mu się za to nie daje, a zapłatę odkłada się dopiero do ukończenia wyrębu i do wywozu drzewa, motywując to okolicznością, iż dopiero wówczas będzie mogła Ekspozytura wiedzieć dokładnie za jaką ilość drzewa ma zapłacić Otóż G. K. R. D. uważa takie postępowanie za niewłaściwe, gdyż krzywdzące właściciela lasu i dlatego stawiu swój powyższy wniosek. Kierownik Ekspozytury miałby więc w podobnych wypadkach postawić wniosek G. K. R. D., ażeby udzielono właścicielowi odpowiedniej zaliczki do wysokości 80% i zaliczkę tę bez dalszego odnoszenia się do G. K. R. D. miałby kierownik zapłacić z funduszu, który G. K. R. D. stawia do dyspozycyi S. O. O. Zawiadomienie o fakcie zaliczkowania znajdzie swoje miejsce w pierwszej linji w protokole posiedzenia P. K. R. D., na którem zaliczkę uchwalono.

Generalny Delegat rządu jako przewodniczący G. K. R. D.

Zastępca: *Maślanka*, w. r.

Główna Komisya rozdziału drzewa dla Małopolski.

L. 6668. Lwów, dnia 5. sierpnia 1920.

Do

P. T. Komitetu Towarzystwa Gospodarskiego

we

Lwowie

ul. Kopernika 20.

Na pismo Szanownych Panów z dnia 26. lipca 1920 L. 600/L/5 potwierdzamy z podziękowaniem odbiór projektu cennika na drewno opałowe i budulcowe i zawiadamiamy równocześnie, że na posiedzeniu Głównej Komisyi rozdziału drzewa dnia 3. sierpnia 1920 uchwalono cennik na drewno opałowe według przedłożonego projektu, wprowadzając tylko nieznaczne zmiany.

W załączeniu przesyła się jeden egzemplarz urzędowego cennika.

Generalny Delegat rządu jako przewodniczący G. K. R. D.

Zastępca: *Maślanka* w. r.

Główna Komisya rozdziału drzewa. Oddział Małopolski.

L. 6668.

Cennik drewna opałowego

zajętego na podstawie ustawy sejmowej z dnia 28. lutego 1919 r., uchwalony na posiedzeniu Głównej Komisya rozdziału drzewa we Lwowie na dniu 3. sierpnia 1920 r.

Do twardego drewna opałowego zalicza się: buk, grab, dąb, jawor, wiąż, jasion, brzoza i olsza czarna; do miękkiego: osika, topola, lipa, olsza biała, wierzba, modrzew, sosna, świerk i jodła.

Szczapami są rozłupane części pnia lub gałęzi, długości 1 m, uzyskane z krąglaków mających w cieńszym końcu najmniej 14 cm średnicy.

Krąglaki grubsze — części pnia lub gałęzi, nierozłupane, długości 1 m mające w cieńszym końcu od włącznie 7 do wyłącznie 14 cm średnicy.

Krąglaki cieńsze — części pnia lub gałęzi, nierozłupane, długości 1 m mające w cieńszym końcu od włącznie 3 do wyłącznie 7 cm średnicy.

Karpina — podziemna masa drewna wraz z pozostałą po ścięciu częścią pnia.

Chrust opałowy gruby — drzewka, wierzchołki i gałęzie, o średnicy w grubszym końcu 7 i mniej cm, do najcieńszych końców gałązek, wraz z igliwiem, nie sortowane co do grubości.

Chrust opałowy cieńki — drzewka, wierzchołki i gałęzie o średnicy w grubszym końcu 3 i mniej cm do najcieńszych końców gałązek, wraz z igliwiem, nie sortowane co do grubości.

Aby otrzymać zawartość ścisłej masy drewna należy objętość przestrzenną stosów drewna wyrażaną w mp [8] pomnożyć przez czynnik zamienny:

Gatunek wyrobowy	Czynnik zamienny
Szczapy	0·75
Krąglaki grubsze	0·65
Krąglaki cieńsze	0·50
Karpina	0·45
Chrust opałowy gruby z drzewek całych	0·35
„ „ „ z gałęzi	0·25
„ „ cieńki	0·15

Ceny niniejszem ustanowione dotyczą drewna na pniu. Oznaczając ceny za drewno wyrobione, względnie wyrobione i przetransportowane, należy do cen niniejszem ustanowionych doliczyć wszelkie koszta narosłe aż do miejsca odbioru, kupieckie oprocentowanie kapitału i godziwy zysk.

Grupa	W powiatach	Drewno opałowe																						
		Szczapy					Krąglaki grubsze					Krąglaki cieńsze t. zwane „gałęziowe"					Karpina			Chrust opałowy gruby				cienki
		rodzaj drzewa																						
	Wyszczególnienie	Buk i grab	Dąb, brzoza, klon, jawor, wiąz, jasion	Osika, topola, lipa, olsza biała, wierzba	Olsza czarna, sosna, modrzew	Jodła i świerk	Buk i grab	Dąb, brzoza, klon, jawor, wiąz, jasion	Osika, topola, lipa, olsza biała, wierzba	Olsza czarna, sosna, modrzew	Jodła i świerk	Buk i grab	Dąb, brzoza, klon, jawor, wiąz, jasion	Osika, topola, lipa, olsza biała, wierzba	Olsza czarna, sosna, modrzew	Jodła i świerk	Sosna,	Inne rodzaje twarde	Inne rodzaje miękkie	Twarde (z drzewek całych z trzebieży, z podszycia i t. p.)	Miękkie (z drzewek całych z trzebieży, z podszycia i t. p.)	Sosna i twarde (z gałęzi)	Miękkie (z gałęzi)	W szystkie rodzaje bez różnicy
		Cenu za 1 metr przestrzenny w markach polskich																						
I	Borszczów, Czortków, Dąbrowa, Horodenka, Husiatyn, Kraków, Lwów, Podgórze, Podhajce, Rudki, Skałat, Śniatyn, Tarnopol, Trembowla, Wieliczka, Zaleszczyki, Zbaraż, Zborów.	60	55	40	45	40	48	45	30	35	35	38	35	20	30	29	25	25	20	23	17	15	12	8
II	Wszystkich leżących w b. Galicyi, nie wymienionych w grupach I i III.	50	45	27	38	36	40	35	20	30	30	30	26	18	22	22	20	20	15	20	15	10	8	6
III	Bohorodczany, Dobromil, Dolina, Kałusz, Kosów, Lisko, Nadwórna, Peczeniżyn, Skole, Turka, Żywiec.	40	35	20	30	28	32	28	15	23	22	24	20	12	17	17	—	—	—	15	10	8	6	5

Lwów, dnia 3-go sierpnia 1920 r.

Główna Komisya Rozdziału Drzewa, Oddział Małopolski.

Przez ustanowienie cennika powyższego traci moc obowiązującą cennik poprzedni L. 6506 / M.R. Sama różnica między cenami dawnemi a nowo ustanowionemi, wynosząca 200 i więcej % na korzyść tych ostatnich, świadczy o tem, jak bardzo nieodpowiedniemi, wprost groźnemi dla produkcyi drzewnej i utrzymania lasów były ceny poprzednie. Konsekwentny stąd wniosek, że nowo ustanowione ceny powinny być wypłacone także za drewno zajęte przed wejściem w życie cennika świeżo ustanowionego.

Wiadomości bieżące.

Wstrzymanie wypłat pożyczek odłogowych. Inspektor okręgowy pomocy rolnej zawiesił wypłatę pożyczek odłogowych wskutek polecenia Ministerstwa roln, (Urzędu zagospodarowania odłogów).

Wzory praktycznych kurników. Tablice (90×58 cm) z 2 planami i 14 rycinami, przedstawiającemi wzory praktycznych kurników i ich wewnętrznego urządzenia — w cenie po 10 Mk — do nabycia w Towarzystwie Gospodarskiem we Lwowie, ul. Kopernika 20. Na przesyłkę poleconą należy dodać 1 Mk.

Rozporządzenia władz.

Ustawa o aprowizacyi na rok gospodarczy 1920/21 z 9 lipca 1920 r.

Artykuł 1. Wytwórcy rolni obowiązani są dostarczyć w terminach, w artykule 3 wskazanych, następujące ilości zboża, t. j. żyta. pszenicy, jęczmienia lub owsa ze zbiorów 1920 r.:

1) w powiatach, które ze względu na wydatność gleby i inne korzystne warunki wytwórczości zaliczone będą do pierwszej kategoryi:

a) z gospodarstw, obejmujących do 30 morgów, 150 kg; z morga ziemi obsianej,

b) z gospodarstw, obejmujących od 30 do 100 morgów, 200 kg z morga ziemi obsianej;

przyczem na każdego wytwórcę i członka jego rodziny, względnie na każdego stałego pracownika i członka jego rodziny, z pod wymiaru dostaw nakazanych zwalnia się pół morgi obsianej;

2) w powiatach, zaliczonych z powyższych przyczyn do drugiej kategoryi:

a) z gospodarstw, obejmujących do 30 morgów, 110 kg z morga ziemi obsianej;

b) z gospodarstw, obejmujących od 30 do 100 morgów, 160 kg z morga ziemi obsianej,

c) z gospodarstw, obejmujących ponad 100 morgów, 220 kg z morga ziemi obsianej,
przyczem na każdego wytwórcę i członka jego rodziny względnie na każdego stałego pracownika i członka jego rodziny, z pod wymiaru dostaw nakazanych zwalnia się po trzy ćwierci morgi ziemi obsianej;

3) w powiatach zaliczonych z powyższych przyczyn do trzeciej kategoryi;

a) z gospodarstw, obejmujących do 30 morgów, 90 kg z morga ziemi obsianej;

b) z gospodarstw, obejmujących od 30 do 100 morgów, 120 kg z morga ziemi obsianej;

c) z gospodarstw, obejmujących ponad 100 morgów, 160 kg z morga ziemi obsianej;
przyczem na każdego wytwórcę i członka jego rodziny, względnie na każdego stałego pracownika i członka jego rodziny, z pod wymiaru dostaw nakazanych, zwalnia się po jednej mordze obsianej.

Wytwórcy rolni mogą na poczet przypadającego na nich kontyngentu odstawić i inne ziemioplody, a mianowicie:

grykę, proso, groch, fasolę, bób, peluszkę, soczewicę, wykę, rzepak ozimy i letni, kukurydzę, łubin i seradelę, jednak ilościowy stosunek tych ziemiopłodów nie może przewyższać 25 procent ogólnego wymiaru kontyngentu.

Za morgę obsianą uważa się każdą morgę, obsianą pszenicą ozimą i jarą, żytem ozimem i jarem, jęczmieniem ozimym i jarym, owsem, grochem, gryką, prosem, fasolą, bobem, peluszką, soczewicą, wyką, rzepakiem ozimym i jarym, kukurydzą, łubinem i saradelą

Artykuł 2. Zaliczenie poszczególnych powiatów do każdej z powyższych kategoryi dokona Ministerstwo aprowizazacyi w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa i dóbr państwowych.

W powiatach, które ze względu na różne warunki wytwórczości nie zostaną zaliczone wyłącznie do jednej kategoryi, wojewoda, a w Małopolsce jeneralny delegat rządu, na wniosek Powiatowych Komisyi aprowizacyjnych ustali podział terytoryalny.

Rozkładu kontyngentu na poszczególnych wytwórców dokona władza administracyjna pierwszej instancyi. W wypadkach wyjątkowych, zasługujących na szczególne uwzględnienie, może Komisya kontyngentowa wyznaczony kontyngent obniżyć, względnie przesunąć termin dostawy (artykuł 3).

Skład oraz zakres działania Komisyi kontyngentowych określi rozporządzenie Ministra aprowizacyi.

Artykuł 3. Wytwórcy rolni obowiązani są (w myśl artykułu 1) dostarczyć przypadający na nich kontyngent w następujących terminach prekluzyjnych:

a) do 15 września 1920 r. winno być dostarczone conajmniej 25% kontyngentu;

b) do 1 stycznia 1921 r. winno być dostarczone następne 25% kontyngentu;

c) do 1 kwietnia 1921 r. winna być dostarczona reszta kontyngentu.

Na każdy z powyższych okresów ustali Ministerstwo aprowizacyi, w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa i dóbr państwowych oraz Ministerstwem skarbu, po wysłuchaniu opini Państwowej Rady aprowizacyjnej, ceny na odstawiane ziemiopłody.

Wytwórcy rolni, którzy w pewnym okresie dostarczą ziemiopłodów w ilości większej, niż byli obowiązani, otrzymają, w razie podwyższenia cen w następnych okresach, odpowiednią dopłatę, obniżenie zaś cen w następnych okresach nie pociągnie za sobą zwrotu pobranej przez wytwórcę nadwyżki.

Wytwórcom rolnym zaś, którzy w terminie nie dostarczą przepisanych ilości kontyngentu, obrachowaną będzie należność za opóźnione w dostawie zboże podług cen najniższych, jakie do chwili dokonania dostawy były w roku gospodarczym 1920/21 ustanowione, prócz tego ulegną karze, przewidzianej artykułem 6 niniejszej ustawy.

Ściąganie od opornych wyznaczonego kontyngentu odbywa się na ich koszt przy pomocy policyi państwowej w obecności czynników gminnych, a w razie koniecznej potrzeby i siły zbrojnej.

W razie koniecznej potrzeby rząd jest upoważniony do poczynienia w poszczególnych powiatach zarządzeń, przesuwających termina i ilości dostarczyć się mających kontyngentów.

Producenci, nie wnoszący rekursu do Komisyi kontyngentowej, po odstawieniu 50% kontyngentu mają prawo wolnej dyspozycyi nadwyżką ziemiopłodów, z warunkiem zawiadomienia o fakcie sprzedaży ziemiopłodów odnośnej komisyi aprowizacyjnej.

Artykuł 4. Prawo skupu i przechowywania ziemiopłodów, dostarczanych przez rolników, w myśl artykułu 1. na potrzeby państwa, przysługuje wyłącznie Ministerstwu aprowizacyi, które wykonywa powyższe czynności za pośrednictwem własnych organów lub też za pośrednictwem agentur, którymi mają być w pierwszym rzędzie organizacye samorządowe, zrzeszenia rolnicze i współdzielcze lub w ostateczności firmy prywatne.

Artykuł 5. Zezwolenie na wywóz środków żywności poza granice państwa udzielają właściwe organa państwowe za zgodą Ministra aprowizacyi. Przewóz wszelkich środków żywności w powiatach nadgranicznych odbywa się w myśl przepisów, wydanych przez Ministra aprowizacyi.

Artykuł 6. Przekroczenie postanowień niniejszej ustawy lub rozporządzeń, na mocy tejże ustawy wydanych, karane będzie areszrem do 6-ciu miesięcy i grzywną do 1,000.000 marek lub jedną z tych kar. W razie niemożności ściągnięcia grzywny należy zamienić ją na dodatkowy areszt nie powyżej 3-ech miesięcy.

Usiłowanie i udział będzie karane na równi z dokonaniem.

Obok powyższych kar można orzec konfiskatę towarów, do których przekroczenie się odnosi, bez względu na to, czyją stanowią własność.

Ukaranie wedle tej ustawy nie przesądza ukarania za ten sam czyn, o ile on mieści w sobie znamiona czynu, w innych ustawach karą surowo zagrożonego.

Do przeprowadzenia postępowania karnego i wydania orzeczeń powołane są władze administracyjne pierwszej instancyi, które przed rozstrzygnięciem muszą wysłuchać opinii dwóch delegatów, wyznaczonych przez Powiatową Komisyę aprowizacyjną, względnie w miastach Warszawie, Łodzi i Lublinie przez odnośne Rady miejskie, a w Krakowie i Lwowie przez Przyboczne Rady aprowizacyjne.

Od orzeczenia władzy administracyjnej pierwszej instancyi przysługuje ukaranemu prawo odwołania się do władzy administracyjnej drugiej instancyi w ciągu dni 14-tu od dnia doręczenia orzeczenia.

Od orzeczenia władzy administracyjnej II-ej instancyi, o ile orzeczona kara przewyższa 14 dni aresztu i 10.000 marek grzywny lub jednę z tych kar, ukaranym przysługuje prawo odwołania się za pośrednictwem władzy administracyjnej pierwszej instancyi do Ministra aprowizacyi w ciągu dni 14-tu od dnia doręczenia orzeczenia.

Wniesienie rekursu ma moc wstrzymującą wykonanie orzeczenia karnego aż do prawomocnego rozstrzygnięcia w toku instancyi w tym wypadku, jeżeli opinia wyżej wymienionych delegatów lub jednego z nich jest sprzeczna z orzeczeniem władzy administracyjnej I-szej instancyi.

Jeśli orzeczoną została kara aresztu, choćby zgodnie z opinią delegatów, to areszt może być wykonany dopiero po uprawomocnieniu orzeczenia.

Grzywny oraz konfiskaty przypadają na skarb państwa.

Artykuł 7. Przy Ministerstwie aprowizacyi utrzymuje się nadal, jako stały organ doradczy, Państwową Radę Aprowizacyjną, składającą się z 30 członków, w tem 10 posłów sejmowych, 10 przedstawicieli zrzeszeń rolniczych. Posłów wyznacza Sejm, zaś resztę członków powołuje Rada ministrów na wniosek Ministra aprowizacyi. w całej Państwowej Radzie aprowizacyjnej połowę głosów winni mieć przedstawiciele wytwórców, drugą — przedstawiciele spożywców.

Przewodniczącym Państwowej Rady aprowizacyjnej jest z urzędu minister aprowizacyi, który ma prawo powoływać na posiedzenie Rady rzeczoznawców z głosem doradczym.

Artykuł 8. W powiatach przy staroście, a w miastach przy prezydencie, względnie burmistrzu, w gminach przy wójcie, powołuje się jako organa doradcze komisye aprowizacyjne, wyłonione z odpowiednich organów samorządowych.

Skład oraz zakres działania tych komisyi określi osobna instrukcya, którą wyda Minister aprowizacyi w porozumieniu z Ministrem spraw wewnętrznych.

Artykuł 9. Ustawa niniejsza uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w *Dzienniku ustaw.*

(Dokończenie nastąpi).

Zawiadomienia, Odezwy, Okólniki, Protokoły.

Odezwa Pana Prezydenta Ministrów do wszystkich pp. urzędników i funkcyonaryuszy państwowych.

Dobro Rzeczypospolitej wymaga zawsze, a szczególnie w chwili obecnej od całego społeczeństwa, od wszystkich czynników tworzących państwo, rzetelnego, szczerego współdziałania i wypełniania najściślej obowiązków, ciążących na każdym obywatelu. Najważniejsze obowiązki spoczywają na urzędnikach Rzeczypospolitej.

Uznając dobrą wolę urzędników wszelkich kategoryi, oceniając należycie znaczenie ich współudziału w pracy nad budową naszej państwowości, uważam za wskazane, objąwszy odpowiedzialność za rządy w państwie, zwrócić się do wszystkich pp. funkcyonaryuszy państwowych z podaniem wytycznych, które mają być przez pp. urzędników najsumienniej przestrzegane. Sejm ustawodawczy, uchwalając doniosłe reformy, wprowadzające przełomowe zmiany w ukształtowaniu stosunków politycznych, gospodarczych i społecznych, stworzył podwaliny Polski ludowej. To w pierwszej linii uświadomić sobie muszą pp. urzędnicy, którzy w okresie tworzenia się państwa polskiego są w wielkiej mierze tego państwa budowniczymi, a zarazem stanowią łącznik między państwem a jego obywatelami. Społeczeństwo zwykło osądzać państwo według tego, jakie jest postępowanie jego urzędników. Pierwszym obowiązkiem urzędników jest najściślejsze wykonywanie ustaw obowiązujących. Niejedne z uchwalonych przez Sejm ustaw niejednokrotnie naruszają utarte w okresie niewoli pojęcia i poglądy warstw, które przed wojną korzystały z przywilejów z dawnych form i urządzeń, zmiecionych dopiero przez wojnę światową i przez zrodzone w jej krwawych oparach nowe wielkie idee wolności i postępu. Pp. urzędnicy muszą zrozumieć, że te ustawy stanowią fundamenty nowego ustroju Polski, że są dla mas włościańskich i robotniczych, na których przyszłość Rzeczypospolitej oparta, najwymowniejszym dowodem, iż w Polsce odrodzonej niema przywilejów, że masy pracujące mają w Rzeczypospolitej naprawdę matkę, którą kochać, ale dla której w potrzebie wszystko poświęcić należy i warto. Każdy, kto do urzędu przychodzi, bez względu na to, czy w sukmanie wieśniaczej, czy w miejskiem ubraniu, czy w bluzie robotniczej, musi mieć jednakowy przystęp do każdego urzędnika i musi być jednakowy życzliwie traktowany. Nie mogą mieć miejsca żadne protekcye, nie może się więcej powtarzać lekceważenie tych obywateli, co najwięcej opieki rządu potrzebują, ale często nie mogą się o nią doprosić, bo przed nimi załatwia się sprawy protegowanych. Każdy chłop czy robotnik musi być tak w każdym urzędzie traktowany, by w jego świadomości wyryło się na zawsze przeświadczenie, iż jest pełnoprawnym obywatelem państwa. Aby przez to spotęgowało się w nim uczucie miłości Rzeczypospolitej, której trwałość i byt na masach pracujących oprzeć się muszą.

Funkcyonaryusze państwowi na całym obszarze państwa muszą świecić masom przykładem, jak się dla dobra ogólnego pracuje i jak się dobro państwowe szanuje.

Praca w urzędach musi być możliwie najwydatniejszą. Wszystkie sprawy załatwiane być muszą jak najszybciej. Przy wykonywaniu ustaw urzędnik musi pamiętać o tem, że jest nietylko urzędnikiem, ale także obywatelem państwa. Z urzędu każdy obywatel powinien wynieść wrażenie, że aparat państwowy działa sprawnie, zdecydowanie, szybko i po obywatelsku, że urzędnicy dzierżą wysoko sztandar dobra publicznego i godności swego stanu. Praca w biurach musi się zaczynać i kończyć w ściśle oznaczonych godzinach. Interesanci nie mogą być trzymani po kilka godzin, a czasem i dni przed drzwiami urzędu dlatego, że dany urzędnik w godzinach biurowych nie urzęduje. Należy pamiętać zawsze, że urzędnik jest sługą państwa i społeczeństwa. Jest nim tak dobrze prezydent ministrów, jak każdy funkcyonaryusz państwowy. Postępowanie wszystkich funkcyonaryuszy państwowych z obywatelami muszą być dostosowane do tej przesłanki. Każdy urzędnik musi czynem udowodniać, że dobra państwowego nikomu marnować ani rozdrapywać nie wolno. Zniknąć musi natychmiast szafowanie przez funkcyonaryuszy państwowych dobrem państwa bez koniecznej potrzeby.

Duch demokratyczny, jakiego wymaga nowoczesna Polska, musi się przejawić w sposobie urzędowania, pilności, gorliwości i sumienności urzędników. Dobro państwa żąda, by tym duchem przejął się cały stan urzędniczy.

Nie wątpię, że pp. urzędnicy zastosują się do tych wytycznych i przez odpowiednie postępowanie spotęgują w masach świadomość, że Polska ludowa jest faktem a nie marzeniem. Szczepienie tej świadomości i wiary w masy jest kamieniem węgielnym trwałości, szczęścia a zarazem rozwoju Rzeczypospolitej.

Warszawa, dn. 26. lipca, 1920 r.

Prezydent Ministrów: *Wincenty Witos*, w. r.

Nakładem Towarzystwa Gospodarskiego. Drukarnia Udziałowa we Lwowie. Odpowiedzialny redaktor: Dr Henryk Pawlikowski.